

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai
1.2 Facultatea	Facultatea de Istorie și Filosofie
1.3 Departamentul	Departamentul de Istorie Medievală, Premodernă și Istoria artei
1.4 Domeniul de studii	Istorie
1.5 Ciclul de studii	Licență
1.6 Programul de studiu / Calificarea	Istorie

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	Istoriografie românească						
2.2 Titularul activităților de curs	Prof.univ. dr. Miron Greta						
2.3 Titularul activităților de seminar	Prof.univ. dr. Miron Greta						
2.4 Anul de studiu	I	2.5 Semestrul	2	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7 Regimul disciplinei	DF

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	3	Din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	1
3.4 Total ore din planul de învățământ	42	Din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp:					Ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					15
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					15
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					24
Tutoriat					2
Examinări					2
Alte activități:					
3.7 Total ore studiu individual	58				
3.8 Total ore pe semestru	100				
3.9 Numărul de credite	4				

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	•
4.2 de competențe	•

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	
5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului	• sală dotată cu videoproiector

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	• Asimilarea și utilizarea conceptelor specifice domeniului • Capacitatea de a proiecta și implementa un proiect de cercetare • Capacitatea de a colecta și evalua date • Capacitatea de a analiza un text istoric
Competențe transversale	• Dezvoltarea gândirii critice • Analiza și sinteza • Vorbitul în public și abilități de prezentare • Munca în echipă Competențe digitale

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Crearea unei viziuni de ansamblu asupra discursului istoric și a gândirii istorice de la începuturile sale medievale până în contemporaneitate, în relație cu ambientul cultural și politic. Surprinderea continuităților și schimbărilor în discursul istoric în funcție de influențele receptate, scopurile urmărite și publicul vizat.
7.2 Obiectivele specifice	Caracterizarea principalelor curente istoriografice prin creatorii de discurs istoric Desprinderea caracteristicilor discursului istoric determinate de definirea termenului istorie, concepția despre timp, genurile istorice cultivate, categoriile de surse utilizate, metodele de informare și modalitățile de alcătuire/scriere a unui text istoric.

8. Conținuturi

8.2	Metode de predare	Observații
1.. Începuturile scrisului istoric în spațiul românesc. Analistica și cronistica medievală. Arta – revelator al reprezentării trecutului	Prelegere, discuție, prezentarea power-point	Problematica discutată Istoria ca propagandă politică <i>Scrisul istoric între medieval și modern:</i> ieșirea din anonim și asumarea paternității auctoriale. Istoria ca narațiune și encomion (Macarie, Eftimie și Azarie) Legendă și istorie în Transilvania medievală Artă și reprezentarea trecutului în secolul al XVI-lea valah

2. Scrisul istoric românesc al secolului al XVII-lea. A existat o etapă umanistă în cultura română?	Prelegerea, discuția, analiza de text, prezentarea power-point	Problematica discutată • conceptul de "literatură română veche" • umanismul din perspectiva protocronismului și naționalismului socialist -grile interpretative • autorii de istorie: extracție socială, parcurs formativ, implicare politică, modele auctoriale • tema originii românilor- debutul unei istorii mitologizante • "Spectacolul" uman - istoriile facțiunilor boierești sau istoria rivalităților, a trădărilor, a urii și a împăcării • prefețele - spațiu al precizărilor metodologice • "<i>publicul</i>" amator de istorie - semnificațiile scrisului în limba română
3. Preiluminism (?) istoriografic. Dimitrie Cantemir și diversificarea genurilor istoriografice	Prelegerea, discuția, analiza de text, prezentarea power-point	Problematica discutată • Umanism târziu, baroc sau preiluminism? • Cantemir între Orient și Occident • Revizitarea temei originilor- <i>Hronicul</i>... • Depășirea europocentrismului spre o istorie a civilizației. Dimitrie Cantemir precursor al lui Voltaire? • Diversificarea genurilor istoriografice: biografia, pamfletul politic
4. Istoriografia în epoca „luminilor”	Prelegerea, discuția, analiza de text, prezentarea power-point	Problematica discutată • Rațiune și lumini. Vocabular iluminist • Istoria ca armă politică: tema originilor- noi abordări. • Primele încercări de sinteză istorică • Formele scriiturii: istoria narațiune (Samuil Micu), istoria erudită (Gh. Șincai), istoria polemică (Petru Maior)
4. Discurs și metodă istorică în perioada romantică (I). Ce este istoria?	Prelegerea, discuția, analiza de text, prezentarea power-point	Problematica discutată • Istoria în epoca istorismului. Rolul istoriei în construcția statală • Texte programatice. Definiții/sintagme aplicate istoriei.

5. Discurs și metodă istorică în perioada romantică (II). Istoria ca discurs politic		Problematica discutată - Istorie și politică sau reconstituirea trecutului prin prisma prezentului. Cultul eroilor medievali. Mitul unității naționale- Mihai Viteazul. - Spre o "istorie națională" sau spre o sinteză de istoria românilor (încercări de sinteză, publicarea de izvoare) - Istorie și memorialistică - istoriografia timpului trăit (istoriografia romantică postrevoluționară din Transilvania)
6. „Junimea”- promovarea spiritului critic în cultura română.	Prelegerea, discuția, analiza de text, prezentarea power-point	Problematica discutată - Constituirea societății. Traectorii formative ale membrilor ei - Textele programatice. Cuvinte cheie (critică, originalitate, adevăr) - Critica istoriografică
7. A.D. Xenopol- Împlinirea sintezei moderne. Teoria istoriei	Prelegerea, discuția, analiza de text, prezentarea power-point	Problematica discutată - Sinteza modernă: drumul spre sinteză, structură, surse, scop - Semnificația sintezei în plan istoriografic și cultural general - Implicarea în dezbaterile contemporane- „teoria seriilor istorice”
8. O nouă generație de istorici- „triada critică”	Prelegerea, discuția, analiza de text, prezentarea power-point	- Afirmarea unei noi generații- polemica istoriografică criticism versus romantism - Practici istoriografice și teme cercetate (publicarea de izvoare, dezvoltarea slavisticii, medievistica)
9. Istoriografia română în perioada interbelică (I). Instituționalizarea cercetării istorice	Prelegerea, discuția, analiza de text, prezentarea power-point	- Instituționalizarea cercetării istorice. Rolul institutelor de cercetare și al Academiei Române - Reviste istorice - Istoria în universități - Istoria în spațiul public
11. Istoriografia română în perioada interbelică (II). Unitate în diversitate – „școlile” de istorie	Prelegerea, discuția, analiza de text, prezentarea power-point	Problematica discutată - Noțiunea de „școală istorică” - Trei spații istorice și particularitățile lor: București, Cluj și Iași. - Teme/direcții de cercetare
12. Nicolae Iorga- deschizător de problemă istorică	Prelegerea, discuția, analiza de text, prezentarea power-point	Problematica discutată - Formația - Profesorul și mentorul - Cercetătorul- problema istorică abordată - Printre istorici – contestatarii

		• În spațiul public- creatorul de opinie
13. Scrisul istoric în comunism. Caracteristici	Prelegerea, discuția, analiza de text, prezentarea power-point	Problematika discutată • Periodizare • Instrumentalizarea scrisului istoric – teme favorite și teme ascunse; istorie și mit istoric • Ideologie și exprimare istoriografică. Limbajul de lemn
14. Scrisul istoric după 1989 sub semnul libertății de cercetare	Prelegerea, discuția, analiza de text, prezentarea power-point	• Diversificarea instituțională • Atomizarea cercetării științifice • Laboratorul istoricului în epoca digitală: internet, AT
Seminar Seminarul urmează îndeaproape problematica cursului axându-se cu precădere pe analiza de text și discutarea bibliografiei.		
1. Cronistica epocii lui Ștefan	Discuția, analiza de text, prezentări ale studenților	Texte de analizat • Letopisețul de la Bistrița/domnesc • Cronica moldo-germană • Cronicile de la Putna Discuții: Se poate vorbi de o pre Renăștere în cultura română?
2. Istoriografia secolelor XVI-XVII în Moldova		Texte de analizat • Cronica lui Macarie • Grigore Ureche, <i>Letopisețul Țării Moldovei</i> (Predoslovie) • Miron Costin, <i>De neamul moldovenilor</i> Discuții: asupra conceptelor de „umanism civic”, „umanism sud-est european”, umanism târziu Grigore Ureche sau Simion Dascălul? Metode de abordare a paternității unei opere
3. Istoriografia secolului al XVII-lea în Țara Românească		Texte de analizat • <i>Letopisețul cantacuzinesc</i> • <i>Cronica Bălenilor</i> • Stolnicul Constantin Cantacuzino, <i>Istoriia Țării Rumânești</i> Discuții: valențele unei istorii politice contemporane, partizane Profilul unui cărturar român al secolului al XVII-lea: studiile și biblioteca familiei Cantacuzino
4. Dimitrie Cantemir		Texte de analizat • <i>Descrierea Moldovei</i>

		• <i>Hronicul a vechimii romano-moldo-vlahilor</i> • <i>Istoria creșterii și descreșterii Imperiului otoman</i> Discuții: influențe ale Occidentului și ale Orientului în opera cantemiriană Interesul pentru metoda istorică
5. Istoriografia secolului al XVIII-lea. Școala Ardeleană		Discuții • Context politic și cultural • Mediile formative ale reprezentanților Școlii Ardelene • Relația istorie- filologie • Istoricii ca pedagogi- manuale, literatură de popularizare, traduceri
6. Școala Ardeleană. Reprezentanți		Texte de analizat • Samuil Micu, <i>Scurtă cunoștință a istoriei românilor</i> • Gheorghe Șincai, <i>Hronica românilor și a mai multor neamuri</i> • Petru Maior, <i>Istoria pentru începutul românilor în Dachia</i> Discuții: propensiunea pentru sinteza istorică, relația dintre ideologia politică și scrisul istoric, stilul scriiturii
7. Istoriografia romantică		Discuții • Context politic și cultural • Romantism european-romantism românesc- influențe, particularități • Democratizarea lecturii. Istoricii în spațiul public (reviste, jurnale)
8. Texte programatice ale istoriografiei romantice		Texte de analizat • Mihail Kogălniceanu, <i>Lecție de deschidere a cursului de istoria românilor la Academia Mihăileană</i> • Nicolae Bălcescu, <i>Românii supt Mihai Voevod Viteazul</i> Discuții: elogiul istoriei, mitul unității naționale, istoria sentimentală
9. Între romantism și criticism. Bogdan Petriceicu Hașdeu		Texte de analizat • <i>Ion Vodă cel Cumplit</i> • <i>Istoria critică</i> Discuții: trăsături romantice în opera hașdeeană, relațiile cu junimea, spre o istorie „totală”
10. Junimea		Texte de analizat • Titu Maiorescu, <i>În contra direcției de astăzi în cultura română</i>

		• Titu Maiorescu, <i>Direcția nouă în poezia și proza română</i> Discuții: ideologia Junimii, rolul societății în promovarea spiritului critic în cultura română
11. A.D. Xenopol		Texte de analizat • <i>Istoria românilor din Dacia Traiană</i> • <i>Principiile fundamentale ale istoriei</i> Discuții: caracteristici ale sintezei istorice propuse de Xenopol Teoria seriilor istorice și ambiția istoriei de a fi știință
12. Două școli istoriografice în concurență. Emergența „triadei critice”		Texte de analizat • Nicolae Iorga, <i>Opinii sincere. Opinii pernicioase</i> • Nicolae Iorga, <i>Două concepții istorice</i> Discuții: conflictul dintre generații, dintre două viziuni despre istorie Direcții de cercetare: slavistica, istoria medievală
13. Nicolae Iorga istoric		Texte de analizat • Lecții introductive și prefete din <i>Generalități cu privire la studiile istorice</i> Discuții: contribuția lui Nicolae Iorga la istoriografia română. Poate fi considerat „cel mai mare istoric?”
14. Istoriografia română în perioada interbelică		Texte de analizat • Gh. I Brătianu, <i>Marea Neagră</i> Discuții • Direcții și tendințe în istoriografia română în noul context politic • Dispute istoriografice: tinerii istorici versus Nicolae Iorga • Aproximarea de școală de la Annales? Gh. I Brătianu

Bibliografie

Bogdan, Ioan, *Cronicile slavo-române din sec. XV-XVI*, Ed. P.P. Panaitescu, Buc., 1959.

Boia, Lucian, *Istorie și mit în conștiința românească*, Humanitas, 1997.

Cambose, Astrid, Mihalache Cătălina, Antonie Dumitru Chelcea (ed.), *Lumea lui Bălcescu*, Ed. Mega/Argonaut, 2021.

Cândea, Virgil, *Rațiunea dominantă*, Cluj-Napoca, 1979, p. 73-128.

Cândea, Virgil, *Stolnicul între contemporani*, Ed. Științifică, Buc., 1971.

Dima-Drăgan, Corneliu, *Biblioteca unui umanist român, Constantin Stolnicul Cantacuzino*, București, 1967.

Duțu, Alexandru, *Umaniștii români și cultura europeană*, Buc., 1974, p. 73-128.

Duțu, Alexandru, „Modelul cultural brâncovenesc”, în vol. *Constantin Brâncoveanu*, Ed. Paul Cernovodeanu, Florin Constantiniu, București, 1989, p. 156-170.

Ilieș, Aurora, „Constantin Brâncoveanu și cronistica epocii sale”, în vol. *Constantin Brâncoveanu*, Ed. Paul Cernovodeanu, Florin Constantiniu, București, 1989, p. 202-218.

Georgescu, Vlad, *Politică și istorie. Cazul comuniștilor români: 1944-1977*, München, 1981.

Lemny, Ștefan, *Întâlniri cu istoria în secolul XVIII- teme și figuri din spațiul românesc*, Iași, 2003.

Lemny, Ștefan, *Cantemireștii: aventura europeană a unei familii princiere din secolul al XVIII-lea*, Polirom, 2010.

Manolescu, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române*, Ed. Fundației culturale române, 1997, p. 59-83.

Mazilu, Dan Horia, *Noi despre ceilalți. Fals tratat de imagologie*, Iași, 1999.

Mazilu, Dan Horia, *Literatura română în epoca Renașterii*, Ed. Minerva, Buc., 1984, (p. 266-350).

Murgescu, Bogdan, *A fi istoric în anul 2000*, Editura All Educational, București, 2000.

Nastasă, Lucian, *Generație și schimbare în istoriografia română. Sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX*, Presa Universitară clujeană, 1999.

Ornea, Zigu, *Originile romantismului românesc*, Ed. Minerva, București, 1972.

Panaiteanu, P.P. *Renașterea și românii*, în "Interpretări românești", Ed. Enciclopedică, Buc., 1994.

Panaiteanu, P.P., "Începuturile istoriografiei în Țara Românească", în *Contribuții la istoria culturii românești*, Ed. Papacostea, Șerban, *Captive Clio: Romanian Historiography under communist rule*, în "European History Quarterly", London, 26, 1996.

Pecican, Ovidiu, *Troia, Veneția, Roma*, Europress Grup, 2007.

Pecican, Ovidiu: *Lumea lui Simion Dascălul*, Cluj-Napoca, 1998, p. 57-93, 107-121.

Pecican, Ovidiu, *B.P. Hașdeu istoric*, Cluj-Napoca, 2004.

Pecican, Ovidiu, *Ce istorie scriem?*, Editura Ideea europeană, 2006.

Pecican, Ovidiu, *Poarta leilor. Istoriografia tânără din Transilvania (1990-2005)*, I-II, Grinta, Cluj-Napoca, 2005.

Protase, Maria, *Petru Maior*, Ed. Minerva, Buc., 1973.

Șimanschi, Leon, "Istoriografia româno-slavă din Moldova. Lista domniilor din a doua jumătate a secolului al XIV-lea", în *Anuarul Institutului A.D. Xenopol*, Iași, XXI, 1984.

Radosav, Doru (coord.), *Istoriografia românească*, Editura Academiei Române, București, 2019.

Teodor, Pompiliu, *Evoluția gândirii istorice românești*, Cluj-Napoca, 1970.

Teodor, Pompiliu, *Introducere în istoria istoriografiei din România*, Cluj-Napoca, 2002.

Teodor, Pompiliu, *Interferențe iluministe europene*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1984.

Teodor, Pompiliu, *Sub semnul luminilor. Samuil Micu*, Presa Universitară clujeană, 2000.

Teodor, Pompiliu, *Incursiuni în istoriografia română a secolului XX*, Oradea, 1995, p. 7-34.

Theodorescu, Răzvan, "Dunga cea mare a rodului și neamului său". Note istorice în arta brâncovenească", în vol. *Constantin Brâncoveanu*, Ed. Paul Cernovodeanu, Florin Constantiniu, București, 1989, p. 180-202.

Ursu, Nicolae, *Din nou despre paternitatea "Istoriei Țării Românești" atribuită stolnicului Constantin Cantacuzino*, în "Anuarul Institutului A.D. Xenopol", Iași, nr. XXV, 1988, nr.2.

Zub, Alexandru, *Biruit-au gândul*, Ed. Junimea, Iași, 1983.

Zub, Alexandru, *Mihail Kogălniceanu istoric*, Ed. Junimea, Iași, 1974.

Zub, Alexandru, *Orizont închis. Istoriografia română sub dictatură*, Institutul European, 2000.

Zub, Alexandru, *A scrie și a face istorie*, Ed. Junimea, Iași, 1981.

Zub, Alexandru, *Istoriografia română la vârsta sintezei: A.D. Xenopol*, Iași, Institutul european, 2004.

Zub, Alexandru, *De la istoria critică la criticism*, Ed. Academiei R.S.R, Buc., 1985.

Zub, Alexandru, *Istorie și istorici în România interbelică*, Ed. Junimea, Iași, 1989.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Istoria istoriografiei românești este o disciplină formativă, menită să le prezinte studenților permanențele și schimbările din istoriografia română, temele recurente și miturile. Prin analiza istoriografiei românești studenții pot înțelege mai bine societatea contemporană, cu speranțele și angoasele ei așa cum sunt acestea exprimate în spațiul public prin discursul istoricilor sau al oamenilor politici.

10. Evaluare

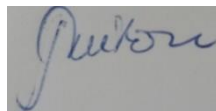
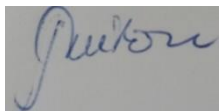
Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Prezența, intervenția la discuții		70%
10.5 Seminar/laborator	Participarea la seminar, intervenții-discuții, prezentarea de cărți, studii		30%
10.6 Standard minim de performanță			
parcurerea a minim 5 cărți/studii din bibliografia de curs			

- minim o intervenție în discuțiile provocate în timpul cursului sau pe marginea izvoarelor care vor fi discutate la curs

Data completării: 16.09. 2024

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Data avizării în departament

Semnătura directorului de departament

19. 09. 2024

